

פרק ראשון

קראו את הקטע שבמסגרת ואת הסיפור שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

עלילת הספר מתרחשת במאה ה-19, בעיירה קטנה בדרום ארצות הברית. תום הוא נער יתום אשר אומץ על ידי דודתו פולי. העלילה מתארת את חייו המורכבים של תום ואת ניסיונות ההתמודדות שלו עם קשיים ואתגרים, באמצעות חיפוש מתמיד אחר הרפתקאות ומעשי קונדס. בפרק שלפניכם תקראו כיצד התמודד תום עם העונש שקיבל מדודתו – לסייד את גדר הבית.

הסייד הַדְּגוּל / מרק טווין

מעובד מתוך: תום סוייר, מרק טווין, תרגום: איה תומר, הוצאת עופרים, ת"א

בוקר יום שישי הגיע, והעולם הקיצי היה כולו צלול, רענן ומלא חיים. שיר התרונן בלב, פְּנֵי הכול האירו בחיוך, והאביב ניכר על כל צעד ושעל.

תום הסתובב על המדרכה, בידו דלי ובתוכו סיד לצביעה ומברשת ארוכת ידית. הוא בחן את הגדר שהוטל עליו לסייד, וכל תחושת השמחה שמילאה אותו פרחו ממנו כלא הייתה, ועצב עמוק השתלט על נפשו. שלושים מטר של גדר עץ בגובה שני מטרים וחצי. הוא נאנח, טבל את מברשתו בסיד והעביר אותה על לוח הקרש הגבוה ביותר. הוא חזר על הפעולה, עשה זאת שוב, השווה את פס הסיד חסר המשמעות לעומת המשטח האין-סופי של גדר בלתי מסוידת, והתיישב על קופסת עץ בתחושת ייאוש.

הוא החל לחשוב על כל הדברים הנהדרים שהתכוון לעשות באותו יום, ותחושת העצב שלו רק העמיקה. עד מהרה יגיעו חבריו חסרי הדאגה בדילוגים לקראת הרפתקאות מלהיבות, וילגלגו עליו. בשעת ייאוש שחור שכזה נחה עליו לפתע רוח ההשראה! ולא סתם, אלא רוח השראה מופלאה ודגולה.

הוא נטל את מברשתו והמשיך בעבודתו בניחותא. במרחק ראה את בן רוֹגְ'רֵס מתקדם לעברו. מכל הנערים, הוא הנער שמפני לעגו חשש יותר מכול. דרך הילוכו של בן הייתה ניתור-דילוג-קפיצה, הוכחה לכך שלבו היה קל עליו.

תום המשיך בסיווד כאילו לא שם לבו אל בן רוֹגְ'רֶס. רגע נעץ בו בן עיניים. תום בחן את משיכת המברשת האחרונה שלו בעין של אומן, אחר כך שב והעביר את מברשתו שנית בקלילות ובחן את התוצאה, כמקודם. בן נעמד לצדו. פיו של תום התמלא רוק למראה התפוח שאכל בן, אך הוא המשיך להתרכז בעבודתו.

בן אמר: "שלום, ידידי היקר. אתה צריך לעבוד, מה?"

תום הסתובב לפתע ואמר: "היי, זה אתה, בן! לא שמת לי לב!"

"שמע, אני הולך לשחות. היית רוצה לבוא לוי היית יכול נכון? אבל אתה צריך לעבוד, כמובן".

תום בחן מעט את הנער, ואמר - "למה אתה קורא עבודה?"

"מה, זו לא עבודה?" ענה בן.

תום שב לסיווד שלו, וענה כלאחר יד: "כן, זה אולי נכון ואולי לא. כל מה שאני יודע שזה מתאים לי".

"בחייד, אתה לא חושב שאני מאמין שזה מוצא חן בעיניך?" שאל בן.

המברשת המשיכה במהלכה ותום אמר: "אוהב את זה? אני לא מבין למה שלא אוהב את זה. האם בכל יום מזדמן לילד לסייד גדר?"

הדברים נראו עתה באור שונה. בן הפסיק לכרסם את התפוח שלו. תום העביר בנעימות את המברשת שלו קדימה ואחורה, פסע פסיעה לאחור לבחון את התוצאה, הוסיף מגע קל פה ושם, שב וביקר את התוצאה שנית. בן התבונן היטב בכל תנועה מתנועותיו של תום ועניינו הלך וגבר, ואז אמר:

"היי תום, תן לי לסייד קצת".

תום שקל ועמד להסכים, אך שינה דעתו: "לא... לא... אני לא חושב שזה ילך. אתה מבין בן, דודתי פולי מייחסת חשיבות רבה מאוד לגדר זו שנמצאת ממש על הרחוב. אתה מבין, בגדר האחורית לא היה אכפת לי, וגם לה לא היה אכפת. אבל הגדר הזאת ממש חשובה לה. צריך לעשות את זה בזהירות רבה. רק ילד אחד מתוך אלף, אולי שניים מאלף, יכולים לעשות את זה כמו שצריך".

"תום בחייד, תן לי רק לנסות. רק קצת... אני הייתי נותן לך לוי זה היה שלי".

"בן, אני רוצה מאוד, באמת שכן, אבל הדודה פולי... תראה, ג'ים רצה לעשות את זה, אבל היא לא נתנה לו. אתה לא רואה באיזה מצב אני נמצא? אם אתן לך לגעת בגדר הזו ומשהו יקרה..."

"בחייד, אני אהיה זהיר מאוד. תן לי לנסות".

"טוב, נראה... לא, בן, לא באמת. אני פוחד..."

תראה... אתן לך את התפוח שלי".

ואז מסר לו תום את המברשת בחוסר רצון בולט, אך בלב עולץ מאוד. ובעוד עֶבֶד בן והזיע בשמש, ישב "האומן" על חבית בַּצָּל בקרבת מקום, נדנד את רגליו, כרסם את התפוח ותכנן איך יפיל בפח עוד תמימי דרך. נערים חדשים באו למקום, בהפרש של פרקי זמן קצרים ביותר. הם באו ללעוג, אך נשארו לסייד. עד שתש כוחו של בן, כבר היה בילי פישר מוכן להחליפו, וכאשר גם הוא התעייף, תפס את מקומו ג'וני מילר, וכך הלאה, וכך הלאה, שעה אחרי שעה.

ואילו תום, הוא בילה בנעימים כל העת, הייתה לו חֶבְרָה בשפע, והגדר הייתה מרוחה בשלוש שכבות של סיד!

השאלות:

1. תום קיבל עונש מדודתו לצבוע את הגדר והרגיש מיואש. מדוע הרגיש כך? כתבו שתי סיבות.

א. _____

ב. _____

2. הסיפור נפתח בתיאור האווירה הנעימה בבוקר יום שישי. מה תפקידו של תיאור זה בסיפור?

הקיפו את התשובה הנכונה.

א. לתאר את החיים הטובים בעיירה של תום בארצות הברית.

ב. להדגיש את הניגוד בין תיאור הבוקר הנעים ובין הרגשתו של תום.

ג. לתאר את הרגשתו הטובה של תום ביום שישי בבוקר.

ד. להדגיש את הניגוד בין החיים של תום לחיים של חבריו.

3. תום גרם לבן רוֹגֵ'רס לרצות לסייד את הגדר. תארו כיצד עשה זאת תום.

4. בסוף הפרק כתוב: "ובעוד עָבַד בן והזיע בשמש, ישב 'האומן' על חבית בַּצֵּל בקרבת מקום, נדנד את רגליו, כרסם את התפוח ותכנן איך יפיל בפח עוד **תמימי דרך**".

1. מדוע לדעתכם בחר הסופר לכנות את תום "האומן"?

א. כי תום הציג את צביעת הגדר כאילו הייתה אומנות.

ב. כי תום חשב שדודה פולי רואה בצביעה אומנות.

ג. כי תום סיפר לחבריו שהוא אומן מומחה בצביעה.

ד. כי תום ידע לצבוע את הגדר הכי טוב.

2. הסופר בחר לקרוא לנערים שהגיעו למקום "תמימי דרך" כדי להדגיש בפני הקוראים כי:

א. הנערים הגיעו למקום אחרי שהלכו דרך ארוכה.

ב. הנערים לא ידעו על התחבולה של תום.

ג. הנערים רצו להיות חברים של תום ובן.

ד. הנערים לא היו ילדים טובים וישרים.

5. השלימו את המילים בעזרת מילים מהשורש **ס-י-ד**.

לקראת חג הפסח **סיידו** בני המשפחה את ביתם. דניאלה ערבבה את ה _____ הלבן בדלי. אבא וגל התחילו _____ את קירות הבית בצבע לבן. מלאכת _____ הבית נמשכה כשבוע ימים.

6. מהכתוב בסוף הפרק אפשר להבין שתום היה מרוצה. מדוע הוא היה מרוצה?

7. לפניכם תארים. הוסיפו להם **שמות** מתאימים לפי הפרק שקראתם. היעזרו במחסן המילים.

דוגמה:
פירסאקאל מלהיבות

_____ ארוכת ידית

_____ עמוק

_____ בלתי מסוידת

_____ גבוה

מחסן המילים: דודה, עצב, גדר, מברשת, לוח עץ, תפוח

8. מה דעתכם על ההתנהגות של תום בסיפור? נמקו תשובתכם, והביאו דוגמאות מתאימות.

בכתיבתכם הקפידו על הניסוח, על סימני הפיסוק, על כתיב נכון ועל כתב יד ברור.
